

**Wyrok z dnia 12 października 1994 r.
II URN 37/94**

**Powierzenie stwierdzenia nabycia uprawnień przewidzianych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.)
Kierownikowi Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych nie oznacza, iż dopiero z datą orzeczenia kombatant lub osoba represjonowana nabywa prawo określone ustawą. Kierownik Urzędu potwierdza tylko posiadanie takich uprawnień przez osobę zainteresowaną. Wydana przez niego decyzja ma zatem charakter deklaracyjny.**

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie: SN Stefania Szymańska (sprawozdawca), SA Barbara Wagner,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 12 października 1994 r. sprawy Antoniego N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. o rentę inwalidzką wojenną, na skutek rewizji nadzwyczajnej Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 grudnia 1993 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 15 września 1993 r. [...] w części dotyczącej daty przyznania renty inwalidzkiej wojennej w ten sposób, że przyznał Antoniemu N. tę rentę od dnia 1 października 1991 roku.

U z a s a d n i e

Antoni N., urodzony 19 lipca 1992 r., w dniu 2 stycznia 1992 r. złożył wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. o rentę inwalidzką wojenną w związku z pobytem w łagrze. Do wniosku dołączył zaświadczenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej stwierdzające, iż w okresie od 12 listopada 1944 r. do 13 lutego 1946 r. przebywał w ZSRR jako internowany oraz legitymację wystawioną w dniu 15 października 1990 r. przez Związek Bojowników o Wolność i Demokrację Zarząd Wojewódzki w Zamościu stwierdzającą, iż jest kombatantem uprawnionym do świadczeń określonych ustawą z dnia 26 maja 1982 r. o szczególnych uprawnieniach kombatantów (Dz. U. Nr 16, poz. 122). W legitymacji wymieniono następujące okresy działalności kombatanckiej: 30 września 1943 r. - 22 lipca 1944 r. Ruch Oporu - Bataliony Chłopskie, oraz 12 lutego 1944 r. - 13 sierpnia 1946 r. internowany na Syberii w ZSRR. Obwodowa KIZ orzeczeniem z dnia 20 stycznia 1992 r. zaliczyła wnioskodawcę do II grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia oraz do III grupy inwalidów w związku z pobytem w obozie, stwierdzając, iż inwalidztwo istnieje od 13 lutego 1946 r. Decyzją [...] (bez daty k. 33 akt rentowych) ZUS/Oddział w B. przyznał wnioskodawcy rentę inwalidy wojennego od 1 października 1991 r., jednakże następną decyzją z dnia

21 kwietnia 1992 r. wstrzymał wypłatę renty, stwierdzając, iż świadczenie to nie przysługuje, ponieważ pobyt w łagrach na terenie ZSRR nie został potwierdzony decyzją Kierownika Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie - po rozpoznaniu odwołania Antoniego N. od decyzji z 21 kwietnia 1992 r. - wyrokiem z dnia 15 września 1993 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu się od dnia 3 sierpnia 1993 r. prawo do renty inwalidy wojennego w wymiarze przewidzianym dla inwalidy III grupy w związku z pobytem w obozie. W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, iż wnioskodawca decyzją Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych potwierdzającą fakt pobytu w łagrach na terenie ZSRR uzyskał w dniu 3 sierpnia 1993 r. i dlatego rentę należało przyznać dopiero od tej daty.

W rewizji od tego wyroku Antoni N. domagał się przyznania renty od daty złożenia wniosku, jednakże Sąd Apelacyjny-Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 13 grudnia 1993 r. oddalił rewizję. W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, iż przyznanie uprawnień określonych w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. Nr 17, poz. 75 ze zm.) jest uzależnione od uprzedniego uzyskania decyzji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, która to decyzja nie działa z mocą wsteczną. Dlatego - w ocenie Sądu Apelacyjnego - Sąd Wojewódzki właściwie ustalił, iż wnioskodawca nabył prawo do renty inwalidzkiej od dnia wydania decyzji przez Kierownika Urzędu d/s Kombatantów.

Od tego wyroku założył rewizję nadzwyczajną Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Zarzucając rażące naruszenie art. 4 ust. 1 pkt 3a w/w ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. oraz art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), Pierwszy Prezes wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 15 września 1993 r. w części dotyczącej daty przyznania Antoniemu N. prawa do renty inwalidzkiej wojennej i przyznanie tej renty od dnia 1 października 1991 roku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest uzasadniona. Wnioskodawca domagał się przyznania renty inwalidy wojennego w związku z pobytem w łagrach ZSRR, na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a w/w ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach ... Stosownie do art. 21 ust. 1 tej ustawy, uprawnienia w niej określone przysługują osobie, która uzyskała decyzję potwierdzającą fakty, o których mowa w art. 4. Zgodnie z art. 22 w/w ustawy, o spełnieniu warunków, o których mowa w art. 21, orzeka Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Na podstawie decyzji o przyznaniu przez Kierownika uprawnień określonych w ustawie Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie.

W postępowaniu przed organem rentowym, jak również w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych, okres zaliczalny do okresu działalności kombatanckiej lub równorzędnej z działalnością kombatancką - jak to wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 12 października 1993 r., II UR 5/93 (OSNCP 1994 z. 5 poz. 114)

- może być udowodniony, w myśl art. 22 ust. 1 w zw. z art. 21 ust. 1 omawianej ustawy, tylko zaświadczeniem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Decyzję wydaną w dniu 3 sierpnia 1993 r. przez Kierownika Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych stwierdzającą uprawnienia kombatanckie w związku z działalnością w Batalionach Chłopskich oraz pobytem w łagrach w ZSRR wnioskodawca przedłożył Sądowi Wojewódzkiemu.

Sąd Najwyższy podziela stanowisko zaprezentowane w rewizji nadzwyczajnej, iż przyznanie wnioskodawcy renty inwalidy wojennego dopiero od daty wydania decyzji przez Kierownika w/w Urzędu jest niezgodne z obowiązującymi przepisami. Stosownie do art. 99 ustawy o z.e.p. który to przepis ma zastosowanie do ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach ... (z mocy art. 17 ust. 1 tejże ustawy), świadczenia wypłaca się bowiem poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Jest bezsporne, że wnioskodawca w okresie 3 miesięcy poprzedzających miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o rentę, spełniał wszystkie wymagania konieczne do otrzymania renty inwalidy wojennego w związku z pobytem w łagrach w ZSRR.

Należy podkreślić, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1944 r., II URN 9/94 (OSNAPIUS 1994 Nr 3 poz. 48) wyjaśnił, iż data nabycia uprawnień przewidzianych w ustawie z 24 stycznia 1991 r. o kombatantach... jest związana z datą złożenia wniosku o te uprawnienia (art. 99 ustawy o z.e.p.), a nie z datą wydania przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zaświadczenia stwierdzającego posiadanie uprawnień przewidzianych w ustawie. Powierzenie stwierdzenia nabycia uprawnień określonych w ustawie o kombatantach Kierownikowi Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych bowiem nie oznacza, iż dopiero z datą orzeczenia o uprawnieniach kombatant lub osoba represjonowana nabywa prawo określone ustawą. Kierownik Urzędu potwierdza tylko posiadanie takich uprawnień przez osobę zainteresowaną; dlatego wydana przez niego decyzja ma charakter deklaracyjny.

Uzyskanie przez wnioskodawcę zaświadczenia Kierownika w/w Urzędu w toku postępowania sądowego nie zmienia faktu, iż wszystkie warunki wymagane do przyznania renty inwalidzkiej wojennej wnioskodawca spełniał już z dniem wejścia w życie ustawy o kombatantach. Dlatego zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie w części dotyczącej daty przyznania renty zostały wydane z rażącym naruszeniem powołanych w rewizji nadzwyczajnej przepisów prawa, w związku z czym Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku na mocy art. 422 § 1 k.p.c.

Uwzględnieniu rewizji nadzwyczajnej nie stoi na przeszkodzie upływ terminu określonego w art. 421 § 2 k.p.c. Pozbawienie wnioskodawcy, bez uzasadnionej podstawy prawnej, należnego mu świadczenia za okres prawie dwuletni, niewątpliwie stanowi dla niego istotną szkodę, a tym samym godzi w politykę socjalną naszego Państwa. Dlatego zaskarżony wyrok także narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej.

=====